

SMJERNICE

SMJERNICA (EU) 2015/280 EUROPSKE SREDIŠNJE BANKE

od 13. studenoga 2014.

o uspostavi sustava Eurosustava za izradu i nabavu euronovčanica (ESB/2014/44)

UPRAVNO VIJEĆE EUROPSKE SREDIŠNJE BANKE,

Uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 128. stavak 1.,

Uzimajući u obzir Statut Europskog sustava središnjih banaka i Europske središnje banke, a posebno njegov članak 12. stavak 1., članak 14. stavak 3. i članak 16.,

budući da:

- (1) Članak 128. stavak 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (dalje u tekstu „Ugovor”) i članak 16. Statuta Europskog sustava središnjih banaka i Europske središnje banke (dalje u tekstu „Statut ESSB-a”) daje Upravnom vijeću Europske središnje banke (ESB) isključivo pravo da odobri izdavanje euronovčanica u Uniji. To isključivo pravo obuhvaća nadležnost za utvrđivanje pravnog okvira za izradu i nabavu euronovčanica. ESB može dodijeliti odgovornost za izradu euronovčanica nacionalnim središnjim bankama država članica čija je valuta euro (u daljnjem tekstu: „nacionalne središnje banke”) u skladu s postotnim udjelima koje nacionalne središnje banke drže u upisanom kapitalu ESB-a za odgovarajuću financijsku godinu izračunatim uz primjenu pondera u ključu iz članka 29. stavka 1. Statuta ESSB-a (dalje u tekstu „ključ kapitala”). Pravni okvir za izradu i nabavu euronovčanica mora s jedne strane, biti u skladu sa zahtjevom utvrđenim u članku 127. stavku 1. Ugovora i članku 2. Statuta ESSB-a, kako bi Eurosustav djelovao u skladu s načelom otvorenog tržišnoga gospodarstava sa slobodnim tržišnim natjecanjem, dajući prednost učinkovitoj raspodjeli sredstava te s druge strane, mora uzeti u obzir posebnu narav euronovčanica koje se izrađuju kako bi ih Eurosustav izdavao kao sigurno sredstvo plaćanja. Pravni okvir za izradu i nabavu euronovčanica mora uzeti u obzir i činjenicu da se neke nacionalne središnje banke koriste vlastitim tiskarama za izradu euronovčanica.
- (2) S obzirom na gore navedena načela, Upravno vijeće odlučilo je 10. srpnja 2003. da bi se na nabavu euronovčanica trebao od 1. siječnja 2012. nadalje primjenjivati zajednički konkurentan pristup nadmetanju Eurosustava (dalje u tekstu „jedinstveni postupak nadmetanja Eurosustava”) kako je utvrđeno u Smjernici ESB/2004/18 ⁽¹⁾. U ožujku 2011. godine Upravno vijeće odlučilo je odgoditi početak jedinstvenog postupka nadmetanja Eurosustava do 1. siječnja 2014., osim ako se u međuvremenu ne odredi drugi datum početka i u skladu s naknadnim preispitivanjem situacije ⁽²⁾. U prosincu 2013. godine Upravno vijeće je nadalje odlučilo da će jedinstveni postupak nadmetanja Eurosustava početi na datum koje će ono odrediti zbog promjene u pretpostavkama na kojima se zasnivao očekivani datum početka jedinstvenog postupka nadmetanja Eurosustava ⁽³⁾.
- (3) Uzimajući u obzir činjenicu da je od 2004. godine tržište postalo konkurentnije i da trenutačno nije uočena prednost korištenja jedinstvenog postupka nadmetanja Eurosustava umjesto postojećih mehanizama, Upravno vijeće odlučilo je da se sustav Eurosustava za izradu i nabavu (dalje u tekstu: „EPPS”) treba razmotriti kao moguća alternativa.
- (4) Kako bi se osigurao kontinuitet nabave održalo unutarnje znanje u Eurosustavu, potaknulo tržišno natjecanje i smanjili troškovi na razini Eurosustava te iskoristila prednost inovacija iz privatnog i javnog sektora, EPPS bi se trebao sastojati od dva stupa: skupine nacionalnih središnjih banaka koje izrađuju svoje euronovčanice koristeći vlastite tiskare (u daljnjem tekstu „nacionalne središnje banke iz skupine s vlastitim tiskarama”) i skupine nacionalnih središnjih banaka koje nabavljaju svoje euronovčanice (u daljnjem tekstu „nacionalne središnje banke

⁽¹⁾ Smjernica ESB/2004/18 od 16. rujna 2004. o nabavi euronovčanica (SL L 320, 21.10.2004., str. 21.).

⁽²⁾ Smjernica ESB/2011/3 od 18. ožujka 2011. o izmjeni Smjernice ESB/2004/18 o nabavi euronovčanica (SL L 86, 1.4.2011., str. 77.).

⁽³⁾ Smjernica ESB/2013/49 od 18. prosinca 2013. o izmjeni Smjernice ESB/2004/18 o nabavi euronovčanica (SL L 32, 1.2.2014., str. 36.).

iz skupine koja se koristi nadmetanjem”). EPPS bi trebao poticati učinkovitu izradu euronovčanica u Eurosustavu. Nadalje, EPPS će zahtijevati daljnje usklađivanje pravnih zahtjeva koji se primjenjuju na nacionalne središnje banke iz skupine koja se koristi nadmetanjem, kao što je upotreba kriterija prihvatljivosti u postupku nadmetanja i ugovornim odredbama. Cilj zahtjeva određenih u vezi s EPPS-om trebao bi biti osiguranje jednakih uvjeta kod nadmetanja za izradu euronovčanica.

- (5) Nacionalne središnje banke iz skupine koja se koristi nadmetanjem ostat će nadležne za izradu i nabavu euronovčanica koje su im dodijeljene u skladu s ključem kapitala. Kako bi ispunile svoje obveze, nacionalne središnje banke dodijelit će na natječaju izradu euronovčanica i provesti postupke nadmetanja pojedinačno ili zajedno s drugim nacionalnim središnjim bankama u skladu s važećim pravilima nabave. Kako bi se osigurali jednaki uvjeti, nacionalne središnje banke iz skupine koja se koristi nadmetanjem nastojat će uskladiti svoje zahtjeve za nadmetanje na temelju zahtjeva zakonodavstva Unije i nacionalnog zakonodavstva o nabavi.
- (6) Nacionalne središnje banke iz skupine koja se koristi „vlastitom tiskarom” ostat će nadležne za izradu euronovčanica koje su im dodijeljene u skladu s ključem kapitala. Uzimajući u obzir potrebu za osiguranje jednakih uvjeta za sve tiskare, te bi nacionalne središnje banke trebale osigurati da vlastite tiskare ne sudjeluju ni u jednom postupku nadmetanja za izradu euronovčanica koji se organizira i provodi u Uniji te da ne prihvaćaju narudžbe za izradu euronovčanica od trećih strana izvan skupine nacionalnih središnjih banaka s vlastitim tiskarama.
- (7) Ako prihvate bilo kakav oblik suradnje, nacionalne središnje banke iz skupine s vlastitim tiskarama moraju postupati u skladu s primjenjivima nacionalnim propisima i pravom Unije. Kada se radi ostvarenja suradnje osnuje zasebna pravna osoba, NSB može postati NSB iz skupine s vlastitim tiskarama ako zajednički kontrolira tu pravnu osobu u smislu ove Smjernice.
- (8) Euronovčanice su osjetljive i tehnološki napredne prirode. One se stoga moraju izrađivati u potpuno sigurnoj, kontroliranoj i povjerljivoj okolini koja jamči pouzdanu i održivu nabavu visoke kvalitete tijekom vremena. Povrh toga, Eurosustav mora voditi računa o mogućem utjecaju izrade euronovčanica na javno zdravlje i sigurnost kao i na okoliš.
- (9) Upravno vijeće pratit će događaje s obzirom na sve ključne sirovine i proizvodne čimbenike u vezi nabave i izrade euronovčanica te će ako je potrebno, poduzeti primjerene mjere kako bi bili izabrani i/ili nabavljeni na način da se osigura kontinuitet nabave euronovčanica i ne dovodeći u pitanje zakonodavstvo Unije o tržišnom natjecanju i ovlasti Europske komisije, kako bi se spriječila zloupotreba vladajućeg položaja na tržištu nekog od izvođača ili dobavljača.
- (10) Odredbe ove Smjernice trebale bi se po potrebi tumačiti u skladu s pravilima sadržanim u Direktivi 2004/18/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ i, od 18. travnja 2016., u Direktivi 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾.

DONIJELO JE OVU SMJERNICU:

GLAVA I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Definicije

Za potrebe ove Smjernice primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) „načelo nepristranosti” znači djelotvorni unutarnji mehanizmi kojima se osigurava potpuna odvojenost između javne tiskare i računa njezina tijela javne vlasti i povrat troškova svih administrativnih i organizacijskih potpora koje javna tiskara primi od svojeg tijela javne vlasti. Kako bi se osiguralo pošteno tržišno natjecanje kada se javne tiskare prijavljuju na nadmetanja, potrebno je da djelatnosti tiskanja euronovčanica budu u potpunosti financijski odvojene od njihovih drugih djelatnosti kako bi se osiguralo da se ne pruži nikakva izravna ili neizravna državna potpora koja je na bilo koji način nespojiva s Ugovorom. To se financijsko razdvajanje provjerava i potvrđuje godišnje putem neovisne vanjske revizije o čemu se izvještava Upravno vijeće.

⁽¹⁾ Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2004/18/EZ od 31. ožujka 2004. o usklađivanju postupaka za sklapanje ugovora o javnim radovima, ugovora o javnoj nabavi robe te ugovora o javnim uslugama (SL L 134, 30.4.2004., str. 114.).

⁽²⁾ Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 65.).

- (2) „vlastita tiskara” znači bilo koja tiskara koja je: (a) pravno i organizacijski dio NSB-a; (b) odvojena pravna osoba, pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:
- i. NSB ili nacionalne središnje banke imaju nad dotičnom pravnom osobom kontrolu koja je slična kontroli koji imaju nad svojim vlastitim odjelima;
  - ii. više od 80 % djelatnosti pravne osobe nad kojom se provodi kontrola obavlja se u okviru ispunjavanja zadaća povjerenih joj od strane NSB-a ili nacionalnih središnjih banaka koje nad njom imaju kontrolu;
  - iii. ne postoji izravno privatno sudjelovanje u pravnoj osobi nad kojom se provodi kontrola.

Za utvrđivanje postotka djelatnosti iz točke (b) podtočke ii., uzima se u obzir prosječni ukupni promet ili prikladna alternativna mjera utemeljena na djelatnosti, kao što su troškovi koje snosi odgovarajuća pravna osoba u vezi s uslugama, nabavom ili radovima tijekom tri godine koje prethode dodijeli ugovora.

Kada zbog datuma kada je odgovarajuća pravna osoba osnovana ili počela s djelatnostima ili zbog restrukturiranja njezinih djelatnosti, promet ili alternativna mjera utemeljena na djelatnosti, kao što su troškovi, nisu dostupni za prethodne tri godine ili više nisu bitni, dovoljno je dokazati da je mjerenje djelatnosti vjerodostojno, osobito putem poslovnih projekcija.

Smatra se da nad pravnom osobom NSB izvršava kontrolu sličnu kontroli koju izvršava nad svojim odjelima u smislu točke (b) podtočke i., ako ima odlučan utjecaj kako na strateške ciljeve tako i na značajne pravne osobe nad kojom se provodi kontrola.

Smatra se da nacionalne središnje banke zajednički provode kontrolu nad pravnom osobom ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti: (a) tijela pravne osobe nad kojom se provodi kontrola nadležna za odlučivanje sastavljena su od predstavnika nacionalnih središnjih banaka sudionica; pojedinačni predstavnici mogu predstavljati nekolicinu ili sve nacionalne središnje banke sudionice; (b) te nacionalne središnje banke mogu zajednički stvarati pritisak na strateške ciljeve i značajne odluke pravnih osoba nad kojima se provodi kontrola; (c) pravna osoba nad kojom se provodi kontrola nema nikakav interes koji je suprotan interesima nacionalnih središnjih banaka koje provode kontrolu;

- (3) „tijela javne vlasti” znači sva tijela javne vlasti uključujući državu i jedinice područne (regionalne) ili lokalne samouprave, druge teritorijalne jedinice i središnje banke;
- (4) „javna tiskara” znači bilo koja tiskara u kojoj tijela javne vlasti izravno ili neizravno imaju prevladavajući utjecaj na temelju njihova prava vlasništva nad njom, na temelju njihova financijskog sudjelovanja u tiskari ili pravila koja je uređuju. Prevladavajući utjecaj od strane tijela javne vlasti pretpostavlja se kada ta tijela u odnosu na tiskaru izravno ili neizravno: (a) drže veći dio njezina upisanog kapitala; (b) kontroliraju većinu glasova koji se odnose na dionice koje je tiskara izdala; ili (c) mogu imenovati više od polovice administrativnog, upravljačkog ili nadzornog tijela.

Članak 2.

Područje primjene

1. EPPS osniva model s dva stupa za izradu i nabavu euronovčanica. Taj model obuhvaća nadmetanje za izradu euronovčanica od strane nacionalnih središnjih banaka iz skupine koja se koristi nadmetanjem te izradu euronovčanica od strane nacionalnih središnjih banaka iz skupine s vlastitim tiskarama.
2. Nacionalne središnje banke odgovorne su za izradu i nabavu euronovčanica koje su im dodijeljene u skladu s ključem kapitala.

GLAVA II.

NACIONALNE SREDIŠNJE BANKE IZ SKUPINE KOJA SE KORISTI NADMETANJEM

Članak 3.

Opća načela

Nacionalne središnje banke koje nemaju vlastite tiskare dio su skupine koja se koristi nadmetanjem (nacionalne središnje banke iz skupine koja se koristi nadmetanjem).

*Članak 4.***Postupci nadmetanja**

1. Svaki NSB iz skupine koja se koristi nadmetanjem odgovoran je za nadmetanje za izradu euronovčanica i provodi postupke nadmetanja pojedinačno ili zajedno s drugim nacionalnim središnjim bankama iz te skupine u skladu s važećim pravilima o nabavi i zahtjevima utvrđenim u ovoj Smjernici.
2. Kako bi se održalo tržišno natjecanje na tržištu za izradu euronovčanica, u načelu i u skladu s važećim nacionalnim zakonodavstvom o nabavi, nacionalne središnje banke iz skupine koja se koristi nadmetanjem dijele nadmetanja u nekoliko grupa, pri čemu se više grupa ne može dodijeliti istom ponuditelju odnosno ponuditeljima.
3. Nacionalne središnje banke iz skupine koja se koristi nadmetanjem navode u natječajnoj dokumentaciji da su javne tiskare morale provesti načelo nepristranosti prije sudjelovanja u nadmetanju kako bi bile prihvatljive za svako nadmetanje.

*Članak 5.***Usklađivanje zahtjeva**

Kako bi se osigurali jednaki uvjeti, nacionalne središnje banke iz skupine koja se koristi nadmetanjem nastojat će uskladiti svoje zahtjeve za nadmetanje, uključujući kriterije prihvatljivosti na temelju zahtjeva zakonodavstva Unije i nacionalnog zakonodavstva o nabavi.

GLAVA III.

NACIONALNE SREDIŠNJE BANKE IZ SKUPINE S VLASTITIM TISKARAMA*Članak 6.***Opća načela**

1. Nacionalne središnje banke koje izrađuju euronovčanice koristeći vlastite tiskare dio su skupine s vlastitim tiskarama (nacionalne središnje banke iz skupine s vlastitim tiskarama).
2. Nacionalne središnje banke iz skupine s vlastitim tiskarama osiguravaju da njihove vlastite tiskare ne sudjeluju ni u jednom postupku nadmetanja za izradu euronovčanica koji se organizira i provodi u Uniji te da ne prihvaćaju narudžbe za izradu euronovčanica od trećih strana izvan skupine nacionalnih središnjih banaka s vlastitom tiskarom.

*Članak 7.***Suradnja između nacionalnih središnjih banaka iz skupine s vlastitim tiskarama**

1. Kako bi se poboljšala isplativost izrade euronovčanica, nacionalne središnje banke iz skupine s vlastitim tiskarama razmatraju uspostavljanje prikladnih oblika suradnje kao što je zajednička kupnja te i dijeljenje i provedba najboljih praksi za postupak izrade kako bi se izvršila njihova javna zadaća izrade euronovčanica na najbolji mogući način.
2. Nacionalne središnje banke iz skupine s vlastitim tiskarama mogu odlučiti hoće li pristupiti takvim oblicima suradnje pod uvjetom da se, ako to učine, obvežu na daljnje sudjelovanje u odgovarajućim inicijativama u razdoblju od najmanje od 3 godine (osim ako postanu NSB iz skupine koja se koristi nadmetanjem), s obzirom na potrebu za kontinuitetom i investicijama sudionika.

*Članak 8.***Osnivanje zasebne pravne osobe ili uspostavljanje izvaninstitucionalne horizontalne suradnje radi zajedničkog obavljanja javnih zadaća**

1. Radi zajedničkog ispunjenja javnih zadaća, nacionalne središnje banke iz skupine s vlastitim tiskarama istražuju mogućnost osnivanja (a) zasebne pravne osobe koja se sastoji od njihovih vlastitih tiskara; ili uspostavljanja (b) izvaninstitucionalne horizontalne suradnje na temelju sporazuma o suradnji.

2. Sljedeći uvjeti primjenjuju se na oblike suradnje navedene u stavku 1.:
- (a) Ako se pravnoj osnovi osnovanoj na temelju članka 8. stavka 1. točke (a) izravno dodijeli ugovor za izradu euronovčanica, nad njom moraju zajednički provoditi kontrolu dotične nacionalne središnje banke u smislu definicije zajedničke kontrole na temelju članka 1. stavka 2. točke (a).
- (b) Svaki sporazum sklopljen na temelju članka 8. stavka 1. točke (b) mora ispunjavati sljedeće kumulativne uvjete:
- sporazumom se uspostavlja ili provodi suradnja između nacionalnih središnjih banaka iz skupine s vlastitim tiskarama s ciljem osiguranja da se javne usluge, koje moraju obaviti, pružaju radi postizanja ciljeva koji su im zajednički;
  - provedba te suradnje uređena je samo razlozima vezanim uz javni interes;
  - nacionalne središnje banke iz skupine s vlastitim tiskarama obavljaju na otvorenom tržištu manje od 20 % djelatnosti na koje se suradnja odnosi. Za utvrđivanje postotka gore navedenih djelatnosti članak 1. točka 2. podtočke ii. i iii. primjenjuju se na odgovarajući način.

GLAVA IV.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 9.

Stavljanje izvan snage

Smjernica ESB/2004/18 stavlja se izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2015.

Članak 10.

Stupanje na snagu i provedba

Ova Smjernica stupa na snagu na dan kada su o njoj obaviještene nacionalne središnje banke država članica čija je valuta euro. Središnje banke Eurosustava postupat će u skladu s ovom Smjernicom od 1. siječnja 2015.

Članak 11.

Prijelazno razdoblje s obzirom na primjenu članka 4. stavka 3.

Odstupajući od članka 4. stavka 3., u postupcima nadmetanja pokrenutim prije 1. srpnja 2015. mogu se primjenjivati različiti zahtjevi s obzirom na isključenje sudionika u nadmetanju.

Članak 12.

Preispitivanje

Upravno vijeće preispituje ovu Smjernicu na početku 2017. godine i svake dvije godine nakon toga.

Članak 13.

Adresati

Ova Smjernica upućena je svim središnjim bankama Eurosustava.

Sastavljeno u Frankfurtu na Majni 13. studenoga 2014.

Upravno vijeće ESB-a

Predsjednik ESB-a

Mario DRAGHI